

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i nye Namsos kommune

Arkivsak: 19/302
Møtedato/tid: 21.11.2019 Kl 09:00
Møtested: Namdalshagen - Høihjelle

Møtedeltakere:

Bjørn Dag Derås
Hege B. Skillingstad
Bjørnar Smines
Jan Arve Homstad
Siri A. Devik

Forfall:

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/19	Kontrollutvalgets rolle og oppgaver m.v.
02/19	Orientering fra revisor - revisjonsstrategi
03/19	Kontrollutvalgets årsplan 2020
04/19	Referatsaker 21.11.19
05/19	Godkjenning av protokoll

Kopi:

Ordfører, rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/Einar Sandlund på telefon 938 97 555, eller e-post: einar.sandlund@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 13.11.2019

Bjørn Dag Derås (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Einar Sandlund/s/
Konsek Trøndelag IKS

Kontrollutvalgets rolle og oppgaver m.v.

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i nye Namsos kommune

Møtedato

21.11.2019

Saknr

01/19

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 19/268 - 5

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.

Vedlegg

Opplæring av nye kontrollutvalg

Saksutredning

Kommunelovens(KL) § 22-1 sier at kommunestyret har det øverste)ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. Kommunestyret skal iflg. KL § 23-1 velge et kontrollutvalg som skal utøve kontrollen på sine vegne.

KL §23-2 pålegger kontrollutvalget å påse at:

1. *kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
2. *det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak*
3. *det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i*
4. *det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)*
5. *vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.*

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan og har primært systemvurderinger som sitt mandat og arbeidsfelt. Kontrollutvalget kan ikke og skal ikke overprøve lovlige politiske eller administrative beslutninger. For å løse sine oppgaver kan kontrollutvalget kreve at kommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrollutvalgets kontrolltiltak. I praksis har sekretariatet utøvd denne innsynsretten på vegne av kontrollutvalget som ledd i sin saksforberedelse.

Kontrollutvalget kan også foreta undersøkelser som det mener er nødvendige.

Kontrollutvalget må på generelt grunnlag videre forsikre seg om at hensynet til(listen er ikke uttømmende)

- sikker og målrettet drift; *har rådmannen etablert et tilfredsstillende system for å sikre at kommunen når sine mål, lovverk og kommunale vedtak blir etterlevd?*
- brukerne; *får disse en tilfredsstillende tjeneste og blir de gitt tilstrekkelig mulighet til medvirkning/evt. i samsvar med lovens krav?*
- pårørende; *gis det gitt tilfredsstillende informasjon og mulighet til medvirkning*

- ansatte og deres arbeidsmiljø; *blir de og deres arbeidsmiljø tilfredsstillende ivaretatt i samsvar med lov og avtaler?*

Kontrollutvalgssekretariatets vurdering

Med bakgrunn i saksfremlegget, orientering jfr. vedlegg og utvalgets egen erfaring oppfordres kontrollutvalget til en generell diskusjon om sin rolle og funksjon. En vil spesielt peke på viktigheten av at kontrollutvalget har en god dialog med kommunestyret og at utvalget presenterer sine saker ved kommunestyrets behandling.

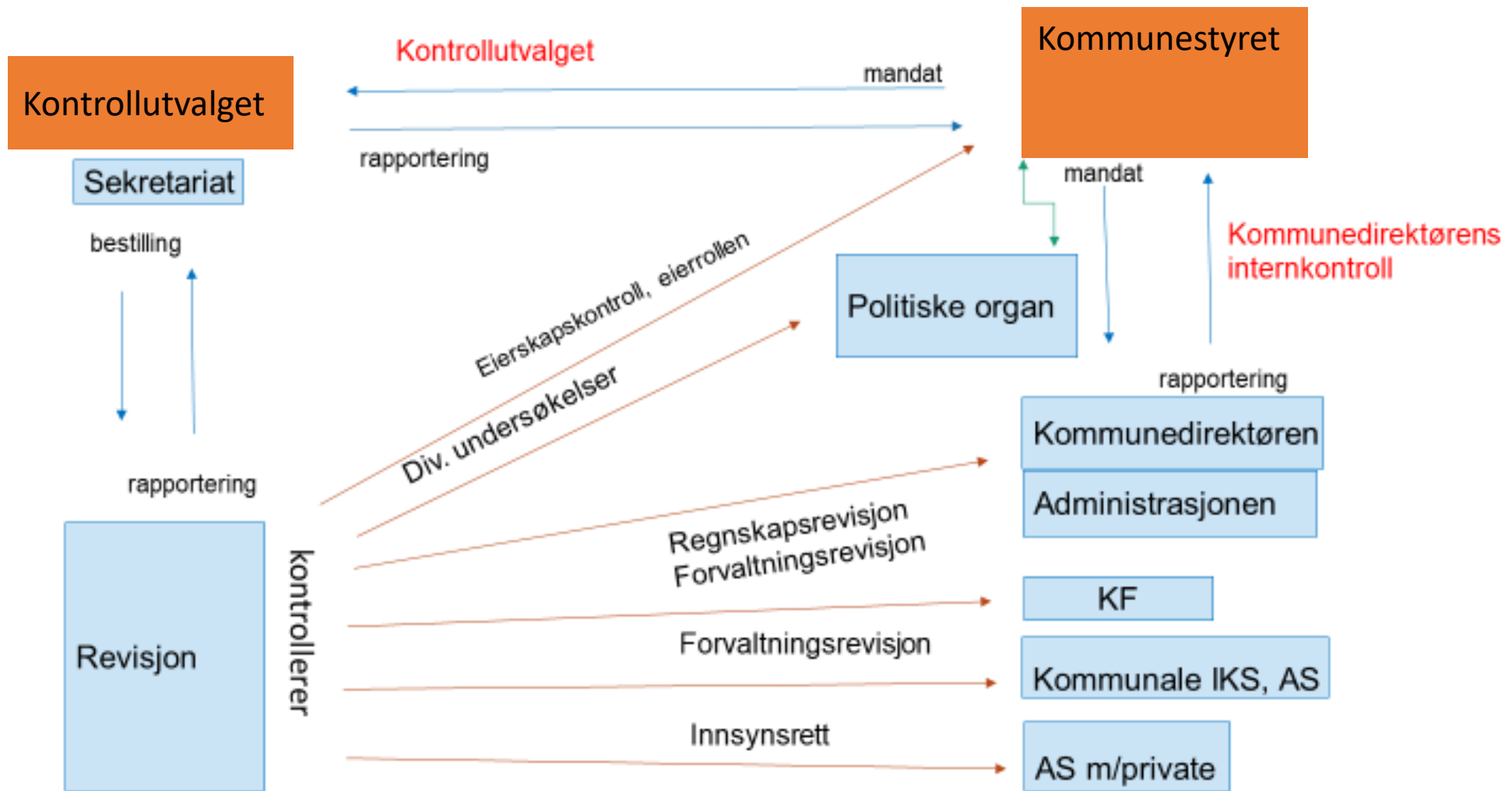
Kontrollutvalgets rolle og oppgaver

Konsek
TRØNDELAG IKS

Den kommunale egenkontrollen

- Kommunestyret har ansvaret for egenkontrollen
 - Rådmannen har ansvar for internkontrollen
 - Kontrollutvalget har ansvar for kontrollarbeidet
 - Sekretariatet er kontrollutvalgets rådgiver
 - Revisjonen utfører arbeid på bestilling fra kontrollutvalget

Kontrollutvalgets ansvar - § 23-2

Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Grunnleggende om kontrollutvalgets rolle

- Kommunestyret er kontrollutvalgets oppdragsgiver
- Kontrollutvalget har ingen beslutningsmyndighet
- Utvalget har full innsynsrett
- Kontrollutvalget er ikke et klageorgan
- Utvalget kan gjøre det som det mener er nødvendig for å ivareta kontrollfunksjonen

Prinsipper for utvalgets saksbehandling

- Kontrollutvalget skal følge forvaltningsrettslige prinsipper
 - Henvendelser skal journalføres
 - Saksbehandlingen skal være forsvarlig og saklig

Sekretariatet

- Er kontrollutvalgets administrasjon
 - Administrator: praktisk tilrettelegger for utvalgsmøtene
 - Saksbehandler: Utrede saker som skal til behandling i utvalget
 - Utreder: risiko- og vesentlighetsvurderinger
 - Rådgiver: habilitet, møte- og dokumentoffentlighet + opplæring
 - Koordinator: samordning av kommunalt kontrollarbeid og statlige tilsyn
 - Arkivansvar for kontrollutvalgets virksomhet
 - Postjournal
 - Arkiv
 - Håndtere innsynsbegjæringer

Revisjonen

- Leverer revisjonsarbeid på oppdrag fra kontrollutvalget:
 - Regnskapsrevisjon
 - Forvaltningsrevisjon i kommunen
 - Forvaltningsrevisjon i kommunens selskaper
 - Eierskapskontroll
 - Andre undersøkelser

For eksempler på forvaltningsrevisjon fra egen og andres kommuner:

www.forvaltningsrevisjon.no

Saker i kontrollutvalget

1. Pålagte saker

Forvaltningsrevisjon
Eierskapskontroll
Regnskapsrevisjon
Oppfølging av revisjonen

2. Planlagte saker

Virksomhetsbesøk
Orientering fra administrasjonen
Gjennomgang av møtebøker
Folkevalgtopplæring
Oppfølging av utvalgets vedtak
Gjennomgang av tertialrapporter
Gjennomgang av KOSTRA-
rapportering
Gjennomgang av delegerte
fullmakter

3. Uplanlagte saker

Saker fra media
Henvendelser fra kommunestyret
Henvendelser fra innbyggere
Henvendelser fra ansatte
Henvendelse fra
kommunedirektøren
Misligheter og annen informasjon
fra regnskapsrevisor
Rapporter fra statlige tilsyn
Rapporter, evalueringer og planer
Orientering om rettstvister

Kontrollutvalgets verktøy

- Orienteringer fra administrasjonen
- Virksomhets- og bedriftsbesøk
- Utredninger fra sekretariatet
- Forvaltningsrevisjon
- Eierskapskontroll
- Andre revisjonsundersøkelser
- Høring

Taushetsplikt og habilitet

- Taushetsplikt
 - personlige forhold
 - kommunens forretningshemmeligheter
 - ikke nødvendigvis taushetsplikt om opplysninger gitt i lukket møte
- Habilitet
- Du har selv ansvar for å melde fra om mulig inhabilitet.
 - Meld fra til sekretariatet så tidlig som mulig
 - Kontrollutvalget vurderer habiliteten i møtet

Praktisk informasjon

- Møteinnkallinger er som regel klar 7 dager før møtet
- Møtedokumentene publiseres samtidig med utsending
- Protokollen godkjennes i møtet og sendes ut/publiseres i løpet av 1-2 dager
- Melding om forfall må gis i god tid så vara kan kalles inn
- Krav om møtegodtgjørelse/tapt arbeidsfortjeneste sendes til kommunen etter hvert møte.

Konsek Trøndelag er et interkommunalt sekretariat for kontrollutvalg. Selskapet ble opprettet 1.1.2018 etter en fusjon mellom Konsek Trøndelag og Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge. Vi har hovedkontor på Steinkjer og avdelingskontor i Trondheim.

Kontrollutvalg

 Agdenes	 Flatanger	 Fosnes
 Frosta	 Frøya	 Grong
 Heim	 Hemne	 Hitra
 Høylandet	 Inderøy	 Klæbu
 Leka	 Levanger	 Lierne
 Malvik	 Meldal	 Melhus
 Meråker	 Midtre Gauldal	 Midtre Namdal
 Namdalseid	 Namsos	 Namskogan
 Nærøy	 Nye Hitra	 Nye Namsos
 Nye Steinkjer	 Orkdal	 Orkland
 Overhalla	 Røyrvik	 Selbu
 Skaun	 Snåsa	 Snillfjord
 Steinkjer	 Stjørdal	 Trøndelag fylkeskommune
 Tydal	 Verdal	 Verran

Mer informasjon:
www.konsek.no

Steinkjer (hovedkontor)
Fylkets hus
Seilmakergeta 2
7725 Steinkjer

Trondheim
Kongene gete 9,
7013 Trondheim

Telefon:
468 51 950

E-post:
post@konsek.no

Organisasjonsnummer:
988 799 475

Orientering fra revisor - revisjonsstrategi

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i nye Namsos kommune

Møtedato

21.11.2019

Saknr

02/19

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE - 216

Arkivsaknr 19/303 - 1

Kontrollutvalgsssekretariatets innstilling

Den gitte informasjon tas orientering

Saksutredning

Revisor skal hvert år utarbeide en strategi og plan for revisjonsoppdraget med utgangspunkt i risiko og vesentlighetsvurderinger. Formålet er primært å avdekke risiko for feilrapportering og å definere hvilke revisjonshandlinger som må gjennomføres for å avgi beretning.

Kontrollutvalget må ha god kjennskap til hva regnskapsrevisjonen inneholder. Det er sentralt å kunne forstå hva vesentlighetsgrensene er og hva de konkret innebærer. Kontrollutvalget vil således etablere en kunnskap om kontrollenes «maskevidde» og regnskapsrevisors arbeidsmetodikk.

Således har revisor tidligere år normalt presentert sin revisjonsstrategi for kontrollutvalget i dets første møte på høsten. Pga. det nå er nyvalgt kontrollutvalg er det de som skal uttale seg til revisjonsberetningen 2019 og således må kjenne til revisjonsstrategien.

I orienteringen kan det bli gitt informasjon om interne forhold hos revisor. Orienteringen kan derfor bli gitt i lukket møte, jfr. koml. § 11-5.

Kontrollutvalgsssekretariatets vurdering

Om ikke kontrollutvalget selv bestemmer noe annet ut fra den orientering som gis, anbefales det å ta den gitte informasjon til orientering.

Kontrollutvalgets årsplan 2020

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i nye Namsos kommune

Møtedato

21.11.2019

Saknr

03/19

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 19/268 - 6

Kontrollutvalgsssekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget vedtar det fremlagte forslag til årsplan for sin virksomhet i 2020.
2. Kontrollutvalgets årsplan oversendes kommunestyret til orientering.

Vedlegg

Årsplan Namsos KU 2020

Saksutredning

Årsplanen for 2020 samler kontrollutvalgets planer for sin virksomhet og er utarbeidet på et overordnet nivå. Planen er ikke en detaljert beskrivelse av kontrollutvalgets virksomhet. Det legges opp til 6 møter i 2020.

Utkast til årsplan må ses på som en skisse over de aktiviteter kontrollutvalget vil ta for seg i løpet av året, jfr. tabellen bakerst i planen. Kontrollutvalget må uansett ha rom til å omprioritere dersom vanskelige eller viktige saker skulle komme frem gjennom året. Av viktige dokumenter som ligger til grunn for årsplanen er risikovurdering og plan for forvaltningsrevisjon og plan for selskapskontroll.

Årsplanen vedtas av kontrollutvalget selv og sendes kommunestyret til orientering.

Forslag til kontrollutvalgets årsplan for 2020 følger vedlagt.

Kontrollutvalgsssekretariatets vurdering

Utkastet til årsplan 2020 legges frem for kontrollutvalget til behandling og anbefales vedtatt med de endringer som kontrollutvalget selv bestemmer.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Årsplan 2020

Kontrollutvalget

Namsos kommune

Kontrollutvalgets lovpålagte oppgaver¹

Kontrollutvalget skal føre løpende kontroll på vegne av kommunestyret. Kontrollutvalget skal påse at:

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Regnskapsrevisjon

Utvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, at regnskapsrevisjonen blir utført i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor, og at regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene som blir stilt i lovverket.

Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon av kommunens administrasjon og av selskapene som kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal lage en plan for gjennomføringen av forvaltningsrevisjoner. Planen skal være basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Planen vedtas av kommunestyret. Utvalget skal også se til at administrasjonen setter i verk vedtak som er gitt av kommunestyret etter forvaltningsrevisjoner.

Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal føre kontroll med forvaltningen av kommunens forvaltning av eierskapet gjennom eierskapskontroller. Kontrollutvalget skal lage en plan for gjennomføring av eierskapskontrollene, planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV). Planen vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalget skal rapportere om resultatene av kontrollene til kommunestyret. Utvalget skal også se til at administrasjonen setter i verk vedtak som er gitt av kommunestyret etter forvaltningsrevisjoner.

Budsjett for kontrollarbeidet

Utvalget setter opp forslag til årsbudsjett for revisjon, sekretariatet og kontrollutvalgets egen drift og sender dette til kommunestyret med anbefaling om vedtak.

Rapportering til kommunestyret

Kontrollutvalget skal rapportere om resultatene av sitt arbeid til kommunestyret.

Uttalelse om årsregnskapet

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap og årberetning.

Annet

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser som det mener er nødvendig.

Andre oppgaver

Kontakten med kommunestyret

Kontrollutvalget bør arbeide for å få en best mulig kommunikasjon med kommunestyret, både gjennom sakene utvalget oversender og ved orienteringer om utvalgets virksomhet.

¹ Se kommuneloven § 23-2 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon for en fullstendig oversikt over kontrollutvalgets ansvar og myndighet.

Virksomhetsesøk

For å ha god kjennskap til og kunne føre tilsyn med kommunens virksomhet, besøker kontrollutvalget kommunens virksomheter og selskaper der kommunen har eierinteresser.

Henvendelser fra publikum

Skriftlige henvendelser til kontrollutvalget blir behandlet, vurdert og gjort kjent for kontrollutvalget.

Oppfølging av saker

Kontrollutvalget følger opp politiske vedtak som angår utvalgets arbeid. Sekretariatet legger fram status.

Utvalgets faglige oppdatering

Medlemmene i kontrollutvalget får tilbud om å delta på faglige samlinger.

Spesielle utfordringer og prioriteringer

Møteplan for kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	21.01	25.02	28.04	09.06	22.09	24.11
Referatsaker	X	X	X	X	X	X
Godkjenning av protokoll	X	X	X	X	X	X
Orientering fra rådmannen			X		X	X
Årsmelding for kontrollutvalget	X					
Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning			X			
Risiko- og vesentlighetsvurdering – forvaltningsrevisjon	X					
Risiko- og vesentlighetsvurdering – eierskapskontroll	X					
ROV-analyse og plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon		X				
ROV-analyse og plan for gjennomføring av eierskapskontroll		X				
Bestilling av forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll			X			
Rapport fra forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll						X
Skatteoppkreverfunksjon		X				
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengigserklæring og revisjonsstrategi					X	
Budsjett for kontrollutvalget					X	
Årsplan						X
Virksomhetsbesøk				X		

Referatsaker 21.11.19

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i nye Namsos kommune

Møtedato

21.11.2019

Saknr

04/19

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 19/304 - 1

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Referatene tas til orientering

Vedlegg

Hvem kan være til stede når møtet er lukket

Intensjonsavtaler er ikke juridisk bindende

Kan rådmannen være sjef for et kommunalt foretak

Kostnader til overvann og slokkevann kan dekkes gjennom gebyr

Politisk hestehandel uten juridisk bindende kraft

Ulovlig å nekte folkevalgte kontakt med ansatte

Saksutredning

Det kan bli fremlagt evt. ytterligere referater i møtet.

Kontrollutvalgssekretariatets vurdering

Referatene anbefales tatt til orientering

Hvem kan være til stede når møtet er lukket?

Kommunal Rapport 21.10.2019

Noen innbyggere var til stede under et lukket møte. Er det lov?

Det er bare de folkevalgte, samt tilsatte som har ansvar for den eller de sakene som skal behandles som kan være i rommet når møtet er lukket, forklarer Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Et folkevalgt organ besluttet å lukke møtet. Det er ikke spesifisert nærmere hvilket av alternativene som er brukt i [kommunelovens § 31](#). I det lukkede møtet fikk flere innbyggere være til stede og redegjøre for sitt syn på tilsatte i en kommunal virksomhet og det som etter innbyggernes syn var kritikkverdig kommunalt tjenestenivå. De tilsatte, tillitsvalgte og ledelsen i denne kommunale virksomheten fikk ikke være til stede i det lukkede møtet. Var dette en lovlig fremgangsmåte?

SVAR: Første spørsmål er om det var adgang til å lukke dette møtet. Det ble altså ikke oppgitt noen presis hjemmel for dette, men det synes om tema var kritikk av tjenestenivå og tilsatte. Dette er ikke i seg selv tilstrekkelig grunn til å lukke møtet, det måtte i tilfelle være fordi det kunne komme fram opplysninger som enten var taushetspliktbelagt (§ 31 nr. 2), eller der hensynet til personvern tilsa det. Etter det som er opplyst, kan det se ut som om ikke noen av disse alternativene var aktuelle, i og med at det opplyses at flere innbyggere fikk være til stede under hele denne seansen. De som var gjenstand for kritikken, de tilsatte i kommunen, ble derimot lukket ute.

Neste spørsmål blir så hvem som i tilfelle møtet kunne lukkes hadde adgang til å være til stede i dette. Svaret på det er at bare de folkevalgte, samt tilsatte som har ansvar for den eller de sakene som skal behandles, kan være i rommet når møtet er lukket. Innbygger i kommunen kan ikke gis adgang til et lukket møte, heller ikke om de har partsinteresser i saken eller på annen måte er knyttet til den. Som ledd i saksbehandlingen kan enkeltpersoner gis adgang til å gi en muntlig presentasjon av sitt syn på en sak, men da må de bare være til stede akkurat når det skjer, og forlate møterommet når de er ferdig.

En saksbehandling med utgangspunkt i en muntlig presentasjon fra en borger i et møte, vil imidlertid sjelden være forsvarlig som grunnlag for organets saksbehandling. Det vil da være vanskelig å sjekke troverdighet og riktighet av det som fremføres. Dette vil kunne være en alvorlig svikt i saksbehandlingen, særlig hvis det skal treffes vedtak i saken i samme møte, men også ellers der slike innlegg som ikke blir nedtegnet og lagt ved saken, kan danne utgangspunktet for den videre saksgang.

Dette fører oss så over i det tredje spørsmålet: Det kan i alle fall ikke være forsvarlig at et folkevalgt organ mottar muntlige klager på tjenestenivå og saksbehandlere, uten at de som er ansvarlig for dette, får være til stede og høre hva som blir sagt, slik at de har mulighet til å ta til motmæle.

Grunnlaget for offentlige organers myndighetsutøving må være skriftlig dokumentert, for å gi mulighet for både innsigelser og kvalitetskontroll under avgjørelsesprosessen, og for etterkontroll og oppfølging.

Slik som denne saken er referert, fremtrer dette ikke som forsvarlig – og lovlig – saksbehandling.

Intensjonsavtaler er ikke juridisk bindende

Kommunal Rapport 08.10.2019

Det nyvalgte flertallet i nye Fjord kommune vil forandre på enighet i intensjonsavtalen. Jussprofessor Jan Fridthjof Bernt sier at det må de gjerne.

Det er Storfjord og Norddal kommuner som fra nyttår blir til Fjord kommune. Dette er landets minste kommunesammenslåing, og den nye kommunen får i underkant av 3000 innbyggere. I intensjonsavtalen står det at administrasjonssenteret skal være i Norddal kommune, og helsehus og helseadministrasjon skal være i Stordal. Det nye flertallet ønsker å bytte om på dette, slik at de slipper å bygge et nytt helsehus. Ansatte og rådmannen reagerer, og fylkesmannen uttrykker bekymring for om de kommer i mål innen 2020 når dette skal snus såpass sent.

Her er saken om striden i Fjord kommune:

[Snur opp ned på intensjonsavtalen](#)

Bernt sier dette om snuoperasjonen i Fjord:

“En intensjonsavtale har ingen juridisk bindende kraft, bare moralsk og politisk. Men fellesnemndas vedtak gjelder så lenge det nye kommunestyret ikke ha vedtatt noe annet.

Jeg antar at det foreligger et saksforelegg til dette vedtaket som følger saken videre, og så er det opp til det nye kommunestyret å vurdere om det trenger en ytterligere saksutredning før det eventuelt tar saken opp til ny vurdering.

Rådmannen må i utgangspunktet forholde seg til det foreliggende vedtaket fra fellesnemnda, men hvis saken blir satt på dagsordenen til møte i kommunestyret, må han på eget ansvar vurdere om det er behov for ytterligere utredning før dette møtet, og herunder ta i betraktning de synspunkter og argumenter som er fremkommet fra det som synes å være et nytt flertall. Men selvsagt uten å være bundet av disse i sin saksfremstilling og innstilling til vedtak.”

Kan rådmannen være sjef for et kommunalt foretak?

Kommunal Rapport 24.09 2019

Det står ikke noe i kommuneloven om at rådmannen ikke også kan være daglig leder i et kommunalt foretak. Er det da greit?

Grunntanken bak ordningen med kommunale foretak er at disse skal kunne drives som selvstendige enheter, adskilt fra kommunens øvrige administrasjon, påpeker Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Kan rådmannen i en kommune tilsettes som daglig leder i et kommunalt foretak?

SVAR: Kommunale foretak er en del av kommunens organisasjon, men regulert med særlige bestemmelser i den nye kommunelovens kapittel 9.

Foretakene ledes av et eget styre som velges av kommunestyret ([§ 9-5](#)). Dette styret kan bare instrueres eller overprøves av kommunestyret. Styret tilsetter daglig leder for foretaket ([§ 9-11](#)). I motsetning til andre etatsledere i kommunen er daglig leder ikke underlagt kommunedirektøren – rådmannen, men direkte underlagt styret ([§ 9-12](#)).

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsrett overfor foretakets daglige leder ([§ 9-16](#)), men hun skal gis anledning til å uttale seg før styret treffer vedtak i saker som også skal behandles av kommunestyret. Hun kan også bestemme at et vedtak truffet av daglig leder eller styret, ikke skal settes i verk før kommunestyret har behandlet saken, med andre en form for ankerett over vedtak som er truffet.

Loven sier ikke noe om hvem som kan tilsettes som daglig leder, men grunntanken bak ordningen med kommunale foretak er at disse skal kunne drives som selvstendige enheter, atskilt fra kommunens øvrige administrasjon. Rådmannens oppgave er å føre tilsyn med virksomheten på vegne kommunestyret. Dette er et ansvar som ikke lar seg forene med å være daglig leder for foretaket, og etter min mening kan det klart nok ikke være adgang til å tilsette rådmannen i en slik stilling.

Kostnader til overvann og slokkevann kan dekkes gjennom gebyr

Kommunal Rapport 24.10.2019

Men det forutsetter at kostnadene er knyttet til behov for tiltak på ledningsnett. Der slokkevann besørges ved at brannvesenet disponerer tankbil, kan dette ikke finansieres gjennom gebyret, mener Miljødirektoratet.

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) har i et brev spurt om gebyrbelastning av overvann og vann til brannslukking.

Hensikten er å få svar på om det er tilstrekkelig lovhjemmel for å belaste de kommunale selvkostområdene vann og avløp med kostnadene som knytter seg til håndtering av overvann og brannvesenets behov for slokkevann.

Med «overvann» menes regnvann på veier, gater, parkeringsplasser, og større takflater fra private bygg, næringsbygg og offentlige bygg, og vann som følge av stormflo og smeltevann fra snøsmelting. Med «brannvann» menes slokkevann for kommunens branttjeneste.

Miljødirektoratet har fått i oppdrag av Klima- og miljødepartementet å svare på henvendelsen.

Overvann

I svaret skriver Miljødirektoratet at vann- og avløpsgebyret i utgangspunktet er etablert for å dekke kommunens nødvendige kostnader på vann- og avløpssektoren.

– Kostnader til overvann og slokkevann kan anses som nødvendig kostnader på vann- og avløpssektoren, forutsatt at kostnadene er knyttet til behov for tiltak på ledningsnett. Kostnader til overvann og slokkevann som ikke er utløst av behovet for tiltak på ledningsnett, anses ikke som nødvendige kostnader på vann- og avløpssektoren og kan ikke gebyrfinansieres, heter det i brevet fra Miljødirektoratet.

Begge brevene er lagt ut på [NKRFs nettsider](#) (ekstern lenke).

I brevet skriver direktoratet at dagens gebyr ikke kan brukes på overvannstiltak som ikke utløses av behovet for tiltak på avløpsnett, som følge av sprengt kapasitet eller lignende.

– Lokale tiltak for å håndtere overvann som renner av fra overflaten som følge av nedbør og smeltevann, kan ikke gebyrfinansieres. Dette gjelder for eksempel etablering av infiltrasjonssoner (f.eks. grøntområder), fordrøyningsbasseng, regnbed og grønne tak med mer.

Gebyr kan heller ikke brukes til å finansiere tilskudd til private tiltak som kan redusere kommunes behov for selv å gjøre tiltak eller investeringer på vegne av fellesskapet.

– Dagens gebyr kan altså kun brukes til å finansiere kommunens ledningsrelaterte overvannstiltak, øvrige overvannstiltak må finansieres på andre måter, skriver Miljødirektoratet.

Slokkevann

Når det gjelder slokkevann, viser direktoratet til kommunens plikt til å levere både drikkevann og slokkevann.

– Det er en tjeneste som kommer innbyggerne direkte til gode ved at vannet sørger for brannsikkerhet for den enkelte i kommunen. Det at innbyggerne betaler for kostnader med slokkevann fremstår derfor heller ikke som urimelig, heter det i brevet.

Direktoratet skriver videre at kommunen har lovhjemmel til å dekke inn kostnader med slokkevann gjennom årsgebyret for vann- og avløp, såfremt kostnadene er utløst av behovet for tiltak på ledningsnett og anses som nødvendige kostnader på vann- og avløpssektoren.

– Der slokkevann besørages ved at brannvesenet i stedet disponerer tankbil, kan dette ikke finansieres gjennom gebyret, mener Miljødirektoratet.

Politisk hestehandel uten juridisk bindende kraft

Kommunal Rapport 30.09.2019

Kommunestyret velger ordfører på fritt grunnlag i det konstituerende møtet. Politikk er en usikker levevei, med krevende plikter uten rettslig vern av arbeidsvilkår og avlønning. Den som er påsatt eller valgt som ordfører eller varaordfører, har ikke noe «stillingsvern» når det gjelder omfanget av vervet og godtgjøringen. Hun er ordfører eller varaordfører med de vilkår som kommunestyret eller fylkestinget til enhver tid måtte fastsette i reglement, og kan ikke frasi seg vervet fordi om godtgjøringen reduseres, skriver Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Vi leser mye i avisene om dagen om avtaler om fordeling av verv som ordfører og varaordfører i forbindelse med sammenslåing av kommuner og fylkeskommuner. Hvilke regler har vi om dette, og hvor bindende er slike avtaler?

SVAR: Dette er et tema som vi har vært innen på tidligere i denne spalten, men for oversiktens skyld skal jeg prøve å gi en kort samlet oversikt over hva som gjelder.

I kommuneloven [§ 6-2](#) har vi bestemmelser om valg av ordfører og varaordfører. Disse velges av fylkestinget eller kommunestyret. Forut for valget foregår det oftest forhandlinger mellom alle eller noen av partiene som er representert her, om fordeling av disse og andre verv, og noen ganger også om en politisk plattform for et samarbeid. Men dette er rent politiske avtaler, uten noen form for juridiske bindende kraft. Kommunestyret og fylkestinget velger ordfører og varaordfører på fritt grunnlag i det konstituerende møtet.

Valgene av disse vervene skjer «for hele valgperioden». Den som velges som ordfører eller varaordfører, har rett og plikt til å bli stående i vervet så lenge hun er valgbar – i praksis bosatt i kommunen eller fylkeskommunen, og ikke tilsatt i en stilling som avskjærer valg som folkevalgt.

Det er også kommunestyret eller fylkestinget som fastsetter godtgjøring for disse vervene i reglements form. I denne forbindelse kan det også fastsettes at vervene skal være heltids- eller deltid.

Bestemmelsene om godtgjøring og «stillingsbrøk» kan imidlertid endres senere. Kommunestyret eller fylkestinget er ikke bundet verken av politiske avtaler eller tidligere vedtak, og kan vedta nye reglementsbestemmelser om dette med virkning for dem som tidligere er valgt. Ved senere endringer kan det riktignok bli spørsmål om ettergodtgjøring for den som har hatt vervet som hovedbeskjeftigelse, men dette er det praksis opp til kommunestyret eller fylkestinget å vurdere.

Ved sammenslåing av kommuner eller fylkeskommuner kan det bli spørsmål om å vedta reglement om stillingsbrøk og godtgjøring for disse vervene i den sammenslåtte kommune eller fylkeskommunen som en del av det forberedende arbeid med sammenslåingen, etter Inndelingslova [§ 26](#). Et slikt vedtak vil da ligge i bunnen når det nye kommunestyret eller fylkestinget konstituerer seg, men det binder ikke dette. Det nyvalgte kommunestyret eller fylkestinget kan når som helst reversere vedtak som er truffet, f.eks. ved å redusere stillingsbrøk eller godtgjøring for disse vervene. Den som er påsatt eller valgt som ordfører eller varaordfører, har ikke noe «stillingsvern» når det gjelder omfanget av vervet og godtgjøringen. Hun er ordfører eller varaordfører med de vilkår som kommunestyret eller fylkestinget til enhver tid måtte fastsette i reglement, og kan ikke frasi seg vervet fordi om godtgjøringen reduseres.

Politikk er en usikker levevei, med krevende plikter uten rettslig vern av arbeidsvilkår og avlønning.

Ulovlig å nekte folkevalgte kontakt med ansatte

Kommunal Rapport 15.10.2019

Ingen kan forby folkevalgte eller borgere å kontakte ansatte i kommuneadministrasjonen. Jan Fridthjof Bernt er klar på at det ikke finnes lovhjemmel for å nekte folkevalgte å kontakte ansatte.

Sist uke vedtok bystyret i Kristiansand nytt saksbehandlingsreglement, der det heter at «all kontakt mellom politikere og administrasjonen skal gå via kommunedirektøren eller den aktuelle direktør».

Nå er professor emeritus Jan Fridthjof Bernt klar på at et slikt påbud ikke holder vann juridisk.

– Ingen, heller ikke kommunestyret, kan forby folkevalgte – eller andre borgere – å ta kontakt med tilsatte i administrasjonen. Kommunestyret har rett og slett ikke myndighet til å instruere de folkevalgte om hvem de skal snakke med, eller for den saks skyld om noe annet, skriver Bernt i en e-post til Kommunal Rapport.

Flere av KS' prosessveiledere i folkevalgtprogrammet råder folkevalgte og administrasjon til å bli enige om kontakt-regler.

Kan ikke nekte

Bernt er klokkeklar på at kommunestyret heller ikke kan gi bestemmelser om hvem *de tilsatte i administrasjonen* kan snakke med.

– Også et slikt generelt inngrep i de tilsattes ytrings- og kommunikasjonsfrihet er etter min oppfatning klart ulovlig. Det vil selvsagt være situasjoner der det vil kunne være uheldig at en tilsatt går ut med personlige meninger eller meddelelser om intern saksbehandling i saker der hun medvirker, men dette er en sak for den administrative ledelse å reagere på – som et ledd «det løpende personalansvar». Dette må i tilfelle vurderes fra sak til sak, og det er ikke kommunestyrets oppgave å gjøre dette, uttaler Bernt.

Han sier at problemet heller ikke løses ved et generelt forbud gitt av kommunedirektøren mot at tilsatte snakker med folkevalgte eller andre.

– Om nødvendig kan kommunedirektøren innskjerpe at det ikke skal gis opplysninger om den interne saksbehandling, og at den som medvirker ved denne, ikke skal gi uttrykk for personlige synspunkter på saker som er under behandling. Men et generelt forbud mot all kommunikasjon med folkevalgte eller andre om løpende saker vil gå altfor langt her. Inngrep i ytrings- og kommunikasjonsfriheten for de tilsatte må begrunnes i konkrete skadevirkninger for saksbehandlingen, skriver Bernt.

Mangler støtte i ny lov

Den nye kommuneloven har en bestemmelse der det heter at «Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.»

Bernt peker på at det administrative ansvaret tidligere har vært delegert til kommunedirektøren av kommunestyret. Med den nye loven har kommunedirektøren fått ansvaret nedfelt direkte i loven.

– Mens de folkevalgte tidligere hadde mulighet til å gå inn i også i enkeltsaker, kan verken kommunestyret eller andre folkevalgte organer nå gå inn i slike. Dette gjelder for alle saker

som angår «det løpende personalansvar for den enkelte». Kommunestyret kan bare gi generelle regler om personalforvaltningen eller saksbehandlingen, påpeker Bernt.

Bare rådmann kan straffe

Som en konsekvens av den nye kommuneloven er det bare kommunedirektøren som kan ta opp og reagere på det hun mener er brudd på prinsippene. Kommunestyret kan ikke reagere tjenestemessig på tilsattes ytringer og meddelelse av opplysninger. Det er en del av kommunedirektørens «løpende personalansvar».

– Kommunestyret kan gi uttrykk for en *mening* om slike forhold, f.eks. i form av et vedtak om man synes det er uheldig at tilsatte i administrasjonen har direkte kommunikasjon med folkevalgte eller mediene om løpende saker, men det er kommunedirektørens ansvar å sette grenser for og eventuelt gi retningslinjer om slik kommunikasjon, og reagere tjenestemessig når tilsatte går over streken for hva som er deres alminnelige ytringsfrihet – som borgere eller som varslere, presiserer Bernt.

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i nye Namsos kommune

Møtedato

21.11.2019

Saknr

05/19

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE - 033, TI - &58

Arkivsaknr 19/302 - 1

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Protokollen godkjennes

Saksutredning

Protokollen opplest og gjennomgått i møtet.

Kontrollutvalgssekretariatets vurdering

Protokollen anbefales godkjent